

Lausunto

30.06.2026

Asia: VN/35716/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[PIA lausunto maanpuolustuskeksinnöt.pdf](#)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN
ESITYKSEKSI LAIKSI PUOLUSTUSKEKSINTÖJEN SALASSAPIDON TURVAAMISESTA

YLEISTÄ

Nykyinen maanpuolustuskeksintöjä koskeva sääntely on syntynyt aikana, jolloin puolustusteknologian toimintaympäristö, kansainvälinen yhteistyö ja teknologinen kehitys olivat merkittävästi erilaisia kuin nykyisin. Erityisesti puolustusteknologian kansainvälistyminen, Suomen Nato-jäsenyys sekä puolustusalan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan lisääntyminen edellyttävät sääntelyltä uusia toimintamalleja.

Olemme Naton keksintösopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä vuonna 2024 esittäneet, että kansallinen maanpuolustuskeksintölaki vaatii muutoksia, ja että yrityksille tulee mahdollistaa keksinnön omistajuus sekä patenttisuojan hakeminen Naton keksintösopimuksen mukaisilla menettelyillä. Olemme tyytyväisiä, että tätä kokonaisuudistusta on lähdetty toteuttamaan, ja kannatamme esitetty uudistusta. Pidämme sen voimaansaattamista tarpeellisena suomalaisen puolustusteknologian ja puolustusteollisuuden toimintaympäristön kehittämiseksi.

Pidämme erityisen tärkeänä esityksen lähtökohtaa siitä, että puolustuksen kannalta merkittävänkin keksinnön omistajuus voi säilyä yrityksellä tai yhteisöllä. Tämä muodostaa kannustavamman toimintaympäristön innovaatioille verrattuna nykyiseen tilanteeseen, jossa pakkolunastuksen mahdollisuus on voinut heikentää yritysten halukkuutta investoida pitkäjänteiseen tutkimus- ja kehitystoimintaan.

Edelleen uudistus parantaa suomalaisen teollisuuden mahdollisuuksia osallistua Naton hankkeisiin, kansainvälisiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä jäsenvaltioiden väliseen puolustusteknologiayhteistyöhön. Uusi maanpuolustuskeksintölaki veisi Suomen kansainvälisesti arvioiden lähemmäksi Nato-maiden yleistä käytäntöä, jossa valtion turvallisuusintressit ja yritysten IPR-oikeudet pyritään sovittamaan yhteen.

Tämän hallituksen esitysluonnoksen päälinjojen kannattamisen lisäksi näemme muutamia yksityiskohtia, joihin liittyviin haasteisiin toivomme jatkovalmistelussa vielä voitavan paneutua.

YKSITYISKOHTAISIA HUOMIOITA

Soveltamiskynnyksen ennakoitavuus haasteellinen

Hallituksen esitysluonnoksen tavoitteena on, että erityislain soveltaminen 1 §:n määritellyssä laajuudessa koskisi jatkossa vain hyvin rajattua määrää tapauksia. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että salassapidon kohteeksi voisi vuosittain joutua arviolta vain 1–2 patenttihakemusta. Pidämme tätä lähtökohtaa perusteltuna. Yritysten näkökulmasta ennakoitava ja johdonmukainen soveltamiskäytäntö on keskeinen edellytys sille, että uusi sääntely tosiasiallisesti parantaa innovaatioympäristöä.

On tärkeää varmistaa, että lain käytännön toimeenpano vastaa lainsäätäjän tarkoitusta ja että salassapitomenettelyä käytetään vain poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä maanpuolustuksen edun turvaamiseksi. Salassapitopäätöksellä puututaan aina elinkeinovapauteen, jonka takia soveltamiskynnyksen on asetettava korkeaksi. Esitetyssä sääntelyssä on epävarmaa, millaisen soveltamislinjan Pääesikunta tulisi patenttihakemusten osalta käytännössä ottamaan. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että lain toimeenpanossa Puolustusvoimien normi- tai muulla ohjauksella varmistetaan siitä, että lain soveltamiskynnys asettuu lainsäätäjän tarkoittamalle erittäin korkealle tasolle.

Koska soveltamiskäytännön muodostumista on mahdotonta ennakoida, näkisimme perusteltuna että työ- ja elinkeinoministeriö järjestää seurannan lain toteutumisesta esimerkiksi 5 vuotta lain voimaantulon jälkeen. Seuranta voitaisiin vaihtoehtoisesti järjestää esimerkiksi Puolustusvoimien teknologianeuvoston kautta.

Kansainvälisten tilanteiden huomiointi

Esitetyssä 3 §:ssä on asetettu velvollisuus osoittaa ensimmäinen patenttihakemus suomalaiselle patenttiviranomaiselle, mikäli patentinhakijan kotipaikka on Suomessa. Tämä saattaa synnyttää haastavia tulkintatilanteita erilaisissa kansainvälisissä tilanteissa, kuten muut lausunnonantajat ovat nostaneet esiin. Esimerkiksi kansainvälisen konsernin tapauksessa, jossa keksintöön saattaa liittyä useammassa maassa syntyneitä aineettomia oikeuksia esitetty sääntely vaatinee tarkempaa määrittelyä. Viittaamme tässä erityisesti Saab Finlandin lausuntoon: ”Erityisen haastavia ovat tilanteet, joissa keksijöitä on useassa maassa tai joissa suomalainen yhtiö osallistuu keksintöön, mutta hakijana toimii konsernin ulkomainen yhtiö. Pidämme tärkeänä, ettei sääntely johda kansainvälisissä konserneissa mahdottomiin tai kohtuuttoman vaikeisiin patent filing -tilanteisiin.”

Salassapitopäätöksen aiheuttaman vahingon korvaaminen vaatisi tarkempaa määrittelyä

Ehdotuksen 8 §:n mukaan keksinnön salassapitopäätöksestä aiheutuneesta vahingosta on maksettava kohtuullinen korvaus julkisista varoista. Esitysluonnos jättää kuitenkin kohtuullisen korvauksen sisällön todella epäselväksi, mukaan lukien kohtuullisen korvauksen määrittelyn

prosessi, toimivaltainen viranomaisen sekä korvauksen taso. Näihin tulisi vielä saada jatkovalmistelun kautta lakiin tarkemmat yksityiskohdat.

8 §:n osalta yhdyimme EK:n lausunnossaan esittämiin näkemyksiin.

Patenttiasiamiehen salassapitovelvollisuus patenttihakemusta koskien

Lain 10 §:ssä esitetään, että patenttiasiamieheen sovelletaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia, määrittelemättä sen tarkemmin, miltä osin. Tällä on ilmeisesti tarkoitus turvata keksinnön salassapito myös patenttiasiamiehen osalta. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki ei näyttäisi sellaisenaan soveltuvan tilanteeseen, koska sen soveltamisalaan kuuluu lähtökohtaisesti vain julkishallinto, ja vain muutamassa erikseen määritellyssä tilanteessa yksityiset henkilöt ja yhteisöt, kun ne käyttävät julkista valtaa.

Nähdäksemme jatkovalmistelussa tulisi vielä tarkastella, tarjoaako tämä laki riittävän pohjan salassapitovelvollisuuden asettamiseksi patenttiasiamiehelle, vai tulisiko salassapitovelvollisuus rakentaa jollekin muulle lainsäädäntöperustalle. Vähintään lain 10 § tulisi tarkkarajaisemmin määritellä, miltä osin ja millä tavoin lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tässä tapauksessa sovelletaan patenttiasiamieheen.

Pääsihteeri

Tuija Karanko

Kangas Lauri
Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry